

den, der er foreslået i det ny Forslag. Men skønt det altsaa er erkendt fra Regeringens, fra Statens Side, at det var dens Opgave ogsaa at slaa den Slags Arbejdsvirksomhed fast og bringe den til Eksistens, har Staten alligevel ikke gjort saa meget derfor som for Vandejendomme af de andre Størrelser. Jeg vil blot tillade mig at gøre opmærksom paa, at man har sørget for gennem de forskellige Love at give de større Ejendomme en hel Del Forrettigheder og Privilegier, som kunne gøre dem store og holde dem sammen, saaledes at de kunde blive ved at eksistere. Hvad andre Ejendomme, Gaarmandsejendomme, angaar, har man virket for dem gennem den saakaldte Fæstetvang; altsaa man har gennem Lovgivning sørget for, at de kunne blive ved med at være saaledes, som Samfundsmagten, Regeringsmagten forment det maatte være hensigtsmæssigt for Samfundet. De smaa Ejendomme har man derimod ikke tænkt paa. Det har vist sig, at disse Baand have været heldige, de have holdt de andre Ejendomme sammen, og navnlig skal jeg henlede Opmærksomheden paa, at særlig Fæstetvangen har været særdeles heldig til at modstaa de forskellige Strømninger, som have været til Stede i tidligere Tid for at sammenlægge. Jeg maa maasse nævne, at i 1863 kom der en Slags Sammenlægningsmani her i Landet, idet man troede, at netop igennem de store Vandejendomme vilde man være i Stand til at fremme Produktionen. Da ved en Landmandsforsamling i Odense 1863 vedtog man Udtalelser i den Retning, og det gik over til de forskellige Landbosamfundninger. Men Fæstetvangen bidrog til at gøre en saadan Sammenlægning vanskelig, og man kom altsaa ikke videre i den Retning. Derimod blev denne Strømning alligevel til Stade for de mindre Ejendomme, for Husene, idet der ved forskellige Cirkuclærer i 1861 og 1862 fra Ministeriet blev udtalt, at man ikke burde tage det saa nøje ved Nedlæggelsen af Gaarde med at oprette de saakaldte Pligthuse. I Stedet for at blive staaende derved, at der kunde komme ny Huse, naar de ældre vandt bort — og de kunde jo vinde bort, idet det omtrent var overladt til Ejerne at behandle dem som privat Ejendom, de kunde fæstes og lejes ud, og Jord tages fra dem, saa kunde de vedligeholdes ved, at der blev Pligthuse nok, naar der blev Sammenlægning. Denne Strømning fik Administrationen til at hævde de Forpligtelser, som den tidligere Lovgivning havde ment at burde indføre for at fremme det. Det har staaet paa sine egne Ben, og Følgen har været, at der i enkelte

Tidsperioder har været en Nedgang i Husenes Tal, maaget det ved Sammenlægning og Udstykning var tilpligtet at udlægge saadanne Lodder. Det er vist derfor paa Tiden nu at fortsætte med at løse den Opgave, som Regeringsmagten i sin Tid ansaa for vigtig for Statens Vel. Vi gøre derved ikke noget nyt, men forsætte kun de Tanker, der have ligget til Grund for vore Regeringsbeslutninger fra forrige Tider. Vi skulle dog gøre det i Overensstemmelse med, hvad Tiden kræver. — Som det er ophøst i Kommisjonen's Betæntning, er man ogsaa i andre Lande inde paa Bestræbelser for, at saa mange som muligt af disse sluttige og stræbjomme Folk kunne faa fat i den Fæderlandets Jord, som de ere knyttede til, saa at de ikke udvandre for meget til Uererne eller endog, som Landboskommissionen omtaler, til fremmede Lande. Jeg tror ikke, det er heldigt, naar man andre Steder er inde paa den Slags Bestræbelser, da her at lutte for dem; Tiden viser jo, at det er nødvendigt for at fremme det sælles Vel.

Med Hensyn til den Maade, hvorpaa det foreliggende Forslag løser denne Samfundsopgave, kan jeg ikke andet end betragte den som nogenlunde tilfredsstillende. Jeg tror ikke, at det ærede kongevalgte Medlems Indvendinger være saa heldige, som de kunde være. Jeg tror heller ikke, det er rigtigt at forlange flere Penge af Landarbejderne, end Forslaget nu gør. Disse unge Mennesker skulle jo dog holde deres Klæder vedlige, og dertil kommer jo Militærtjenesten, der for mange ikke er saa tort. Naar den er færdig, maa de begynde forfra. Selv om der maasse skal Ryggeløshed til for at bruge hele Lønnen, skal der paa den anden Side overordentlig Sparommelighed, for ikke at sige Kniberi til for at kunne skaffe saa mange Penge, som det ærede kongevalgte Medlem mente, at Landarbejderne skulde spæde til. Jeg anser det derfor for bedst at fastholde $\frac{1}{10}$ som deres Tilskud. Jeg tror heller ikke, at der kan indvendes noget mod Loddens Størrelse, eftersom der til Grund for den kun ligger den gamle Tante, der har ligget til Grund for mange af Regeringens Forordninger og Beslutninger angaaende Udstykning af Jord, dog med et lille bitte Supplement, idet vor Tid nok kan fordre saa meget mere, end der ansaas for rimeligt paa de Tider, da disse Regeringsbestemmelser fremkom. — Det ærede Medlem syntes ikke om Ekspropriationen, hvorimod jeg ikke havde noget imod, om den stod i Forslaget, saa at Amtskommissionen i yderste Tilfælde kunde træde til. Jeg skal dog ikke gøre noget Forsøg paa at faa den optaget igen. Jeg